Koruma alanları için
YÖNETİM PLANI HAZIRLAMA EĞİTİMİ

4. Ders
DEĞERLENDİRME
(Son düzenleme 15.02.2026

OSMAN ERDEM
56osmanerdem@gmail.com
Tel: 0533 956 5110

DEVAMI İÇİN TIKLA

Değerlendirme bir alanın özellikleri arasında onu en çok değerli kılan özellikleri bulmak için yapılır.

Yönetim planını hazırlayan ekip veya yönetim, alanı değerli kılan özellikleri bilirse **- planlama veya uygulama sürecinde-** değerlendirme sonuçlarını dikkate alarak **ÖNCELİKLENDİRME YAPMA** olanağına sahip olur.

Önceliklendirme yönetiminin sahip olduğu kaynakları verimli kullanılmasına imkan sağlar ve yönetimin etkinliğini artırır.

Değerlendirme aşağıda verilen iki ana başlık altında yapılır.
(Her başlık altındaki kutuda değerlendirmeye referans oluşturacak ölçütler verilmiştir.)

EKOLOJİK DEĞERLENDİRME

FLORA –FAUNA ve HABİTATLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Uluslararası doğa koruma sözleşmeleri referans kriterleri
- Ulusal kırmızı listeler
- Önemli Kuş Alanı, Bitki alanı kriterleri

NİTELİKSEL DEĞERLENDİRME

- Hassaslık
- Nadirlik
- Doğallık
- Tipiklik
- Özel ilgi
- Büyüklük
- Çeşitlilik
- Denge ve dengesizlik
- Alanın, bölgenin ve Ülkenin ekolojik yapısındaki yeri
- Gelişme ve restorasyon potansiyeli

SOSYOEKONOMİK ve KÜLTÜREL DEĞERLER

EKONOMİK DEĞERLER

- Doğrudan kullanım değerleri
- Dolaylı kullanım değerleri

SOSYAL DEĞERLER

KÜLTÜREL DEĞERLER

3. Ders
EKOLOJİK DEĞERLENDİRME
(Son düzenleme 25.11.2025

- Flora ve Fauna Değerlendirmesi
- Habitat Değerlendirmesi (Bu eğitim kapmasında yapılmayacaktır)
- Niteliksel Değerlendirme

Koruma alanlarında EKOLOJİK DEĞERLENDİRME çok önemlidir.
Bir önceki slaytta gösterildiği üzere flora-fauna ve habitatların değerlendirilmesi ve niteliksel değerlendirme olmak üzere iki başlık altında yapılır.

Bu derste örneklerle flora-fauna ve niteliksel değerlendirmeyi işleyeceğiz.

Flora ve faunanın değerlendirilmesinde en yaygın yöntem IUCN (Dünya Doğayı Koruma Birliği) değerlendirme kriterleri, Bern (Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamları Koruma Sözleşmesi) Sözleşmesi eki listelerdeki durumları ve Ulusal koruma durumları dikkate alınarak yapılan değerlendirmedir.

FLORA VE FAUNA DEĞERLENDİRMESİ

FLORA VE FAUNA DEĞERLENDİRİLMESİ		
	Türün durumu	**Puan**
IUCN (Dünya Doğayı Koruma Birliği)		
	Tamamen yok oldu *(Extinct / Ex)*	
	Doğada yok oldu *(Extinct in Wild / EW)*	
Tehdit altında	Kritik *(Critically Endangered / Cr)*	12
	Tehlikede *(Endangered / En)*	10
	Hassas *(Vulnerable / Vu)*	8
	Tehdit altına girmeye yakın *(Near Threatened / NT)*	6
	Düşük risk altında *(Lower Risk / LR)*	
	Yetersiz veri *(Data Deficient / DD)*	
	Değerlendirilmemiş (NE)	
BERN SÖZLEŞMESİ		
Ek-1	Kesin olarak koruma altına alınan flora türleri	10
Ek-2	Kesin olarak koruma altına alınan fauna türleri	10
Ek-3	Korunan Fauna Türleri	6
CITES SÖZLEŞMESİ (Eklerle ilgili açıklamalar bir sonraki slaytta verilmektedir.)		
Ek-1		
Ek-2		
Ek-3		
ULUSAL ÖLÇÜTLER		
	Endemik	5
	Lokal endemik (Dar yayılışlı)	10
Tür yoğunluğuna göre toplam puana yanda verilen puanlar eklenir (Çok:10, Orta:5, Az:1)		
	TOPLAM	

Notlar 1: Bu tabloya Merkez Av Komisyonu ve Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yayımlanan listeleri de ekleyebiliriz. Bu listeler ve nasıl ulaşılacağı daha sonraki slaytlarda verilecektir.

2: Değerlendirmede standartlaşmayı sağlamak için puanlama sistemi geliştirilmiştir.

Değerlendirmeye esas olan uluslararası sözleşmeler eki listeleri

Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Doğal Habitatların Korumasına İlişkin Sözleşme (BERN) ek listeleri

https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=104

EK-I listesi; Kesin koruma altına alınan fauna türleri

EK-II listesi; Kesin koruma altına alınan fauna türleri

EK-III listesi: Koruma altına alınan fauna türleri

Nesli Tehlikedeki Bitki ve Hayvan Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES) ek listeleri

https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Belgeler/MEVZUAT/Uluslararas%C4%B1%20S%C3%B6zle%C5%9Fmeler/5%20C%C4%B0TES%20S%C3%96ZLE%C5%9EMES%C4%B0.pdf

EK-I listesi; Nesilleri tükenme tehdidi ile karşı karşıya bulunan ve bu nedenle örneklerinin ticaretinin sıkı mevzuata tabi tutulması ve bu ticarete sadece istisnai durumlarda izin verilmesi zorunlu olan türleri içerir.

EK-II listesi; Nesilleri mutlak olarak tükenme tehdidiyle karşı karşıya olmamakla birlikte, nesillerinin devamıyla bağdaşmayan kullanımları önlemek amacıyla ticaretleri belirli esaslara bağlanan türleri içerir.

EK-III listesi: Herhangi bir taraf ülkenin kendi yetki alanı içinde düzenlenmeye tabi tuttuğu ve aşırı kullanımını önlemek veya kısıtlamak amacıyla ticaretinin denetime alınmasında diğer taraflar ile iş birliğine ihtiyaç duyduğunu belirttiği bütün türleri kapsar.

Ulusal değerlendirme ölçütleri

1-Türün endemiklik durumu,

Endemik tür: Belirli bir alanda yaşamını sürdüren bitkileri ve hayvanları ifade eder. Türkiye endemiği, Türkiye sınırları dışında herhangi bir yerde bulunmayan bitki veya hayvan türüdür.

Lokal endemik tür: Bulunduğu alanın ekolojik şartları yüzünden yalnızca doğal olarak çok sınırlı alanlarda yaşayabilen/yetişebilen yöreye özgü hayvan/bitki türüdür.

2- Tarım ve Orman Bakanlığınca koruma altına alınan türler: Tarım ve Orman Bakanlığınca Belirlenen Yaban Hayvanları Listesinde belirtilmektedir. Listeye https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/08/20220810-3.pdf sitesinden ulaşılabilir.

3- Merkez Av Komisyonu kararları (MAK)
MAK kararları her yıl av mevsiminde önce resmi gazetede yayınlanmaktadır.

2025-2026 MAK kararına https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/07/20250706-4.pdf sitesinden ulaşılabilir.

Karar ekinde aşağıda belirtilen iki liste yayınlanmaktadır. Bunlar,

EK-1: Merkez Av Komisyonu tarafından avına belli edilen sürelerde izin verilen av hayvanları

EK-II: Merkez Av Komisyonu tarafından koruma altına alınan yabani hayvanları

Anlatılanlar çerçevesinde Doğa Araştırmaları Derneği tarafından hazırlanan Balıkdamı Sulakalan Ekosistemi Yönetim Planı kapsamında yapılan Ekolojik Değerlendirmeyi inceleyelim.

Değerlendirme ayrıca PDF olarak verilmiştir.

MEMELİLER		**HABİTAT TİPİ**							**KRİTERLER**			
Latince ismi	**Türkçe ismi**	Sazlık ve bataklıklar	Açık su yüzeyleri	Çayır ve meralar	Söğütlükler	Bozkır alanları	Kayalıklar	Tarım alanları	IUCN	BERN sözleşmesi	MAKK	Tür Yoğunluğu
Spermophilus xanthoprymnus	Gelengi					X			NT	Ek-2		
Rhinolophus hipposideros	Nalburunlu küçükyarasa						X	X				
Erinaceus concolor	Kirpi					X		X				
AMFİBİLER VE SÜRÜNGENLER												
Pseudepediale variabilis	Desenli gece kurbağası	X		X						Ek-2	Ek-3	
Hyla orientalis	Yaprak kurbağası	X		X						Ek-2	Ek-3	
Testudo graeca	Adi tosbağa			X		X		X				
BALIKLAR												
Cyprinus carpio	Sazan		X									
Alburnoides bipunctatus	Noktalı inci balığı		X							Ek-3		
Chondrostoma angorense	Kababurun		X							Ek-3		

Familya ve Tür Adı		Bulunduğu habitat	Endemizm Durumu (Tek nokta, Yerel, Bölgesel			Lokalite (ekosistem belirtilerek mahal ismi verilecek)	Tehlike Kategorisi (IUCN)			Koruma Statüsü (BERN, CITES)	
Bilimsel adı	Türkçe adı		TE	BE	YE		Uluslararas 1	Ulusal	Yerel	BERN	CITES
Acantholimon gemicianum	Gemici kardikeni	Step alanları	TE	0	0	Ahiler mahallesi ile Kurtşeyh mahallesi arasinda step alanları	NE	CR	CR		
Acantholimon riyatguelii	Ana kardikeni	Step alanları	TE	0	0	Ahiler mahallesi ile Kurtşeyh mahallesi arasındaki step alanları		CR	CR		
Scabiosa hololeuca	Uyuz otu	Nemli yerler, tarla kenarları	0	BE	0	Göksu kaynağının çevresindeki step alanları,		EN	EN		
Lepidium caespitosum	Yabani tere	Tuscul bataklIklar	0	BE	0	Ahiler mahallesinin kuzeydoğusunda bulunan tuzcul bataklıklar		VU	VU		
Thymus leucostomus	Ana kekik	Step alanlar.	0	0	0	Göksu kaynağının çevresindeki step alanları Kuş gözlem kulesinin çevresindeki step alanları		VU	VU		
EX: Yok oldu	***EW: Doğal ortamda yok oldu***				***CR: Kritik tehlikede***		***EN: Tehlikede***				
VU: Hassas	***CD: Korumaya bağımlı***				***NT: Tehlike altına girebilir***		***NC: Korumada öncelikli değil***				

Bazen yukarıdaki değerlendirmelere ilave olarak alan tanımı ve niteliksel değerlendirme ile ortaya konan bazı özelliklerde önceliklendirme de dikkate alınmalıdır. Örneğin;

- **Küresel ölçekte tehlikede olmasa da (Yelowstone Milli Parkı videosundaki kurtlar gibi) besin zincirinin en üstünde bulunan ve tüm sistemi kontrol eden bir tür, ekosistemin sağlıklı işleyişi ve sürdürülebilirliği açısından diğer türlere göre daha önceliklidir.**

Veya,

- **Bir önceki derste verilen Hersek Lagünü örneğinde olduğu üzere yönetim alanda sukuşlarının varlığının devam etmesini istiyorsa ve bunun için ördeklerin besinini teşkil eden *Ruppia maritima* (IUCN'ne göre nesli tehlikede değildir) bitkisinin alanda varlığını sürdürmesine ihtiyaç varsa; bunu sağlayabilmek için alana tatlı su verilmesinin gerekliği yönetimin önceliğini belirleyebilmektedir.**

Ya da,

- **Kuş Gölü örneğinde olduğu üzere kuşların kuluçkaya yattığı söğütlerin yaşamlarını sürdürebilmesi için binlerce yıldır süregelen mevsimsel su salınımın sağlanmasının zorunluluğu, yönetimin önceliğini belirlemektedir.**

Yönetim sahip olduğu alanın (ekolojik, sosyoekonomik ve kültürel) özelliklerini bilirse önceliklerini doğru belirleyebilir ve elindeki sınırlı kaynakları doğru ve verimli kullanmış olur. Özellikle bizim gibi doğa korumaya çok sınırlı kaynaklar ayırabilen ülkeler için ekolojik ve sosyoekonomik değerlendirme ve önceliklendirme çok önemlidir.

İYİ BİR PLAN HAZIRLAMAK İÇİN, ALANI İYİ TANIMAK, ALANIN EKOLOJİK VE SOSYOEKONOMİK DEĞERLERİNİ ÇOK İYİ BİLMEK ZORUNLUDUR.

NİTELİKSEL DEĞERLENDİRME

- Hassaslık
- Nadirlik
- Doğallık
- Tipiklik
- Özel ilgi
- Büyüklük
- Çeşitlilik
- Denge ve dengesizlik
- Alanın, bölgenin ve Ülkenin ekolojik yapısındaki yeri
- Gelişme ve restorasyon potansiyeli

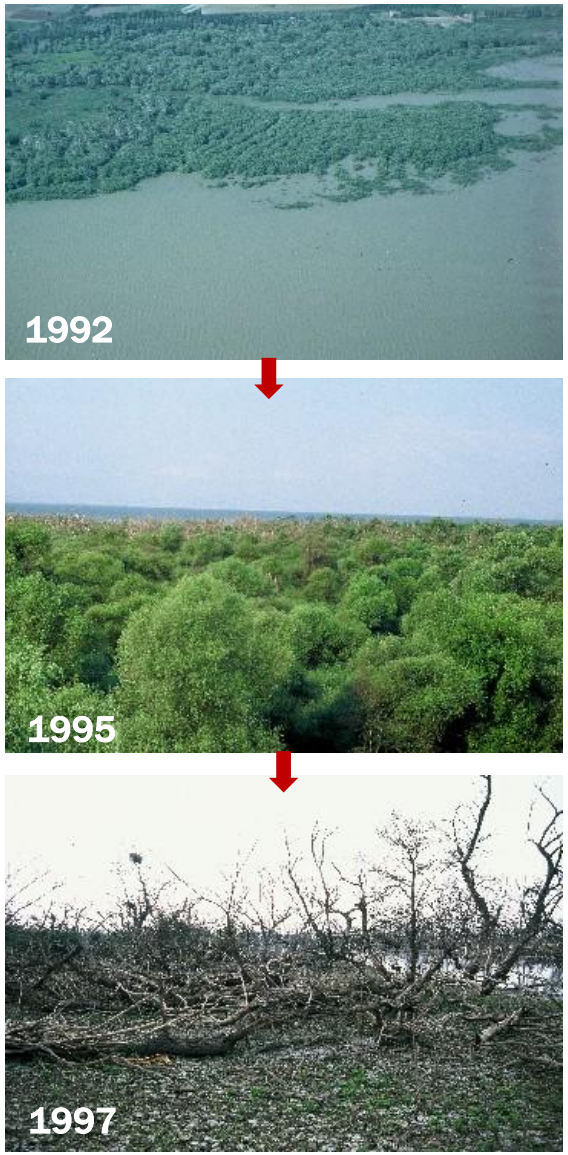

HASSASLIK: **Bazen alanda bulunan farklı birçok özellik hassas olabilir. Ya da bazı türler habitat değişimi sonucu hassas konumda bulunabilir. Alandaki hassaslık arttıkça yönetime olan ihtiyaçta artacaktır.**

Kuş Gölü'nde doğal mevsimsel ritmik su işleyişi göl için hassas bir özelliktir.

Nitekim yandaki fotoğraflarda da görüldüğü doğal su rejimine müdahale edildiği için 5 yılda bütün sistem çökmüş ve binlerce kuşun kuluçkaya yattığı söğütlük yok olmuştur.

Sulak alanların tamamı diğer karasal ekosistemlere göre daha hassastır. Özellikle sığ sulakalanlar çok küçük müdahalelerle ya tamamen yok olmakta ya da telafisi olmayan zararlar görmektedir.

Nitekim su rejimlerine müdahale edildiği için son 50 yılda Türkiye sulak alanlarının %70'ini kaybetmiştir.

Özellikle lokal yayılışlı endemikler ekolojik istekleri bakımından çok hassastır. Her yerde yaygın olarak yetişmemelerinin veya bulunmamalarının temel sebebi de budur. Yetiştikleri bölgedeki şartların değişmesi yok olmalarına sebep olur.

Mevcut yönetim planlarından örnekler

Akyatan Lagünlerindeki birçok habitat ve özellik hassastır.
Kumullar: Kumullardaki bitki örtüsü aşırı otlatmaya karşı duyarlıdır.
Lagünler: Drenaj kanallarından ve kumullardan gelen sedimente; tarım, evsel ve sanayiden kaynaklanan kirlenmeye karşı hassastır. Tatlı-tuzlusu dengesinin bozulmasına karşı hassastır.
Kumsalda üreyen deniz kaplumbağası yavruları: yuvadan çıkışta, çakal ve yengeç gibi predatörlere, kara tarafında bulunan ışığa, kumsallardaki engellere karşı çok hassastır.
Adalarda ve ağaçlarda üreyen kuşlar: Adalarda ve ağaçlarda üreyen kuşlar üreme döneminde insan faaliyetlerine karşı çok hassastır.

Balıkdamı sulak alan ekosistemi, hemen tüm sulak alanlar gibi doğal su rejimi ve su kalitesinin korunması bakımından oldukça hassastır. Su rejimine yapılan küçük müdahaleler ve su kalitesinin bozulması göldeki ekolojik ilişkilerin bozulmasına ve gölde yaşayan canlılar üzerinde şiddetli olumsuz etkiler yaratmasına neden olmaktadır.
Ağaçlarda ve adacıklarda kuluçkaya yatan kuş türleri insan faaliyetlerine karşı hassastır.

Ihlara Vadisi'ndeki birçok habitat, tür ve özellik hassastır.
Melendiz Çayı'nda yaşamlarını sürdüren nesli küresel ölçekte tehlikede olan **balık türleri** su kirliliğine karşı hassastır.
Vadi yamaçlarındaki kaya oyuklarında ve mağaralarda yaşamlarını sürdüren **yarasalar** insan ziyaretlerine karşı hassastır.
Vadi yamaçlarındaki **kayalar** her türlü insan müdahalesine karşı hassastır.

NADİRLİK: **Türlerin ve yaşam ortamlarının nadirliği onların ulusal ve uluslararası önemini artıran en önemli hususdur. Nadir türlerin veya habitatların sayısı arttıkça korumaya olan ihtiyaç da o oranda artacaktır. Ulusal ve dünya çapında nesli tehlikede olan türleri barındıran alanlar özel dikkati gerektirir. Yönetim planlarında nadir ve nesli tehlikedeki tür ve habitatların yönetimine özel önem verilmelidir.**

Yandaki fotoğraflarda görülen Eber sarısı *(Thermopsis turcica),* Mecitsümbülü *(Muscari vuralii) ve yanar döner çiçeği (Centaurea tchihatcheffii)* çok sınırlı/küçük alanlarda yetişen nadir türlerdir. Türkiye'de bilinen 3.301 endemik taksondan 391'i nadir türdür. Bunların tamamı nesli kritik düzeyde tehlikede olan türlerdir. Ayrıca bu türler çok sınırlı alanlarda yetiştiğinden özel ekolojik koşulları isteyen türlerdir. Bazen çok küçük müdahalelerde bile bu ekolojik koşullar değişebildiğinden yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalabilirler. Bu nedenle yönetim planlarıyla özel önlemlerin alınması gerekmektedir.

Nadir türler olabildiği gibi Galeriç ormanı, İğneada Longozu ve Acarlar Gölü Longoz orman gibi nadir habitatlarda olabiliyor. Bunlar tüm Avrupa'da son yüzyılda sayıları azalan habitatlardır. Bunları korumak için de yönetim planlarıyla özel önlemlerin alınması gerekmektedir.

Karapınar'daki Meke Gölü, Burdur Salda Gölü nadir habitat tipleridir.

DOĞALLIK:

1950'li yıllardan sonra hayatımıza makineler girince insanoğlu doğaya daha fazla hükmetmeye ve doğadan o güne kadar aldığından daha fazlasını almaya başladı. Nehirler üzerine barajlar yaptı, kanallar açtı ve suyu kontrol ederek daha fazla kullanmaya başladı. Traktör, biçerdöver gibi tarım makineleriyle tanıştı, daha geniş alanları sürmeye ve daha fazla toprağı işlemeye başladı; bu dönemde meraların yarıdan fazlası başka amaçlarla kullanılmaya başlandı. Daha fazla ürün almak için kimyevi gübre, zirai mücadele ilaçlarını kullanılmaya başlandı. Birçok balıkçı, daha güçlü gemilere sahip oldu, gelişen teknolojiyi, trolü ve gırgırı kullanmaya başladı.

Yaşamamızı kolaylaştıran ve doğadan daha fazla ürün almamıza olanak sağlayan tüm bu gelişmeler; birçok olumsuz gelişmeyi de beraberinde getirdi. Doğal alanlar daraldı veya telafisi mümkün olmayacak zararlar gördü. Pek çok canlı türünün nüfusu hızla azalmaya başladı ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldı.

Doğal özellikleri korunmuş alanlar, doğal özelliklerinin bir kısmını kaybetmiş alanlara göre doğa koruma açısından genellikle daha değerlidir. Ekolojik değerlendirme sürecinde ekosistemlerin insanlar tarafından ne ölçüde değiştirildiğinin tespit edilmeli ve değerlendirilmelidir.

TİPİKLİK: **Bazen benzersizlik özelliği ile karıştırılmaktadır. Tipiklikte aranan alanın/habitatın, bulunduğu bölge ve/veya ülkede sınıfının özelliklerini en iyi şekilde temsil etmesidir.**

Doğa koruma alanlarının belirlenirken genellikle sınıfının en iyi örneklerini/özelliklerini içeren alanlar seçilir. Ülkemizde sınıfının en iyi özelliklerini temsil eden pek çok alan bulunur. Örneğin;

Kızılırmak Deltası, farklı ekolojik karakterdeki lagünleri, onları çevreleyen sazlık, bataklık ve sulak çayırlarıyla Karadeniz'in güneyindeki deltaların en iyi özelliklerini temsil etmektedir.

Çukurova Deltaları; Üç nehrin taşıdığı alüvyonların Akdeniz'i doldurmasıyla oluşmuş, 112 km'lik kıyı şeridi, yer yer yükseklikleri 20 m'ye ulaşan kumullar, 4 büyük lagün ve bunları çevreleyen sazlık ve bataklıklarıyla tüm Akdeniz'in en önemli delta ovalarından biridir.

Küre Dağları, Karadeniz ılıman Kuşağındaki nadir nemli-karstik ormanların en iyi yabanıl örneklerini içermektedir. Türkiye ormanlarının 9 sıcak noktasından birisidir. Zengin peyzaj çeşitliliği, habitat çeşitliliği ve tür çeşitliliğine (675 bitki, 40 /132 memeli, 129 kuş) sahiptir.

Uludağ; sınıfının ülkemizdeki en iyi örneklerini temsil eden dağdır. Çok zengin habitat ve tür çeşitliliğine sahiptir. Toplam 1.320 bitki türü bulunmaktadır. Bunlardan 33'ü yalnızca Uludağ'da yayılış göstermektedir. Ülkenin en önemli turizm (kayak) merkezlerinden biri olması değerini daha da artırmaktadır.

Aladağlar Milli Parkı içerisinde Demirkazık Tepesi, Yedi Göller, Hacer Ormanı, Kapuzbaşı Şelaleleri ve Acısu gibi tabi kaynak değerlerine sahip ve turistlerin dikkatini çeken yerlerde bulunmaktadır.

BENZERSİZLİK: **Benzerlerine rastlanmayan veya az rastlanan alanları ifade eder.**

Türkiye'de sınıfı veya benzerleri arasında en iyi örnekleri teşkil eden pek çok alan vardır. Örneğin;

- **Yeryüzünün en tuzlu 3. gölü olan Tuz Gölü iyi bir örnektir. Tetis Denizi'nden kopan bir iç denizin günümüze kadar ulaşmış son kalıntısı olması onu benzersiz kılmaktadır.**
- **Salda Gölü dünyadaki ilk yaşam formları olarak kabul edilen siyanobakterilerin güncel formlarının hala aktivitesine devam ettiği nadir ve benzersiz göllerimizden bir diğeridir. Bu özelliği Türkiye'ye Göl'ün çok titiz bir şekilde korunması sorumluluğunu yüklemektedir.**
- **Amanos Dağları da, eşine az rastlanan bir dağ silsilesidir. Orta ve yüksek bölgeleri Doğu Karadeniz Bölgesine benzerlik gösterirken, orta yüksekliklerin ise Balkanların Karadeniz kıyılarına benzerlik gösterir. Özellikle dağların batı kısımlarındaki nemli ormanlar, günümüzde yayılışı alanı Doğu Karadeniz ve Orta Avrupa olan doğu kayını *(Fagus orientalis),* doğu gürgeni *(Carpinus orientalis),* porsuk *(Taxus baccata),* ışılgan *(Ilex colchica),* ıhlamur *(Tilia argentea),* şimşir *(Buxus sempervirens)* gibi Öksin ve Avrupa-Sibirya bitki coğrafyası elemanlarının en güney yayılışını temsil eden kalıntı (relik) ağaç topluluklarını içerir.**

ÖZEL İLGİ:

Bazı türler veya habitatlar diğerlerine göre insanların daha fazla ilgisini çeker. Yönetim planlamasında özel önemi olan yerler (özellikle dini veya tarihi yerler) veya göz alıcı ve ilginç türler ve/veya habitatlar insanlar için daha fazla önem taşır.

Örneğin, binlerce kuşun kuluçkaya yattığı veya barındığı alanlar, yaşlı ormanlar, kültürel değeri olan alanlar daha fazla ilgi çeker.

Kuşlar veya kelebekler genellikle böceklerden daha fazla ilgi çekmektedir.

Bir alanın estetik kalitesi alanın değerini artıran başka bir özelliktir.

BÜYÜKLÜK:

Doğa korumada geniş alanların küçüklerine oranla daha değerli olduğu kabul edilir. Ancak biyolojik çeşitlilik yönünden bazen küçük olanlar büyük alanlardan daha değerli olabilir. Örneğin ülkemizin ikinci milli parkı olan Kuşcenneti Milli Parkı, 2005 yılında sınırları genişletilmeden önce sadece 52 hektardı. Ancak biyolojik çeşitlilik bakımından o dönemde de ülkemizin en önemli koruma alanlarından biriydi ve Avrupa Konseyince A sınıfı diploma ile ödüllendirilmiş tek alandı.

Büyüklük, özellikle habitatların bölündüğü ve popülasyonların parçalandığı yerlerde çok önemlidir. Bölünmüş parçalar (yaşayan popülasyonları barındıracak) mutlaka yeterli büyüklükte olmalıdır.

ÇEŞİTLİLİK: **Alanın içerdiği çeşitlilik yönetim planlaması için genellikle önemli bir kriterdir. Çeşitlilik habitatların çeşitliliği, biyotik topluluklarının çeşitliliği ve türlerin çeşitliliği olmak üzere üç açıdan ele alınabilir.**

Türkiye, biyolojik çeşitlilik bakımından bulunduğu coğrafyadaki hiçbir ülke ile kıyaslanmayacak düzeyde zenginliğe sahiptir. Bunun birkaç ana sebebi vardır. Bunlar;

- **Avrupa, Asya ve Afrika kıtaları arasında bulunması,**
- **Üç tarafının farklı ekolojik karakterdeki denizlerle çevrili olması, *(Üç tarafı denizlerle çevrili olmasına rağmen ortalama yüksekliği 1100 metreyi geçen yeryüzündeki tek ülkedir.)***
- **Deniz seviyesinden 5000 metreyi aşan yükseklik farklılıkları, dağların konumu, topoğrafik yapının değişkenliği ve tüm bu özelliklerin ortaya çıkardığı iklim çeşitliliği**

Türkiye'de koruma altına alınmış veya henüz koruma altında olmayan biyolojik çeşitlilik açısından çok zengin alanlar bulunmaktadır.

Bazen yönetim planına konu alan içerisinde biyolojik çeşitlilik bakımından diğerlerine nazaran daha zengin alanlar olabilir; bu alanlara yönetim planı hazırlanırken özel önem verilmelidir.

ALANIN BÖLGENİN VE ÜLKENİN EKOLOJİK YAPISINDAKİ YERİ:

Özellikle göç eden türler için olmakla birlikte, ekosistem ve habitatların çeşitliliğini ve etkileşimini korumada bütünsellik yönünden de önemlidir.

Alanın bölgedeki diğer alanlarla (koruma altında olsun veya olmasın) ve coğrafi birimlerle (dağlık alan, kıyı, yayla, ova vb.) olan bağlantısı, ya da bütün sistemin işleyişindeki rolü (Göç eden kuşlar için konaklama alanı, koridor alan, coğrafi bir değişimde tipik ve karakteristik bir alan olması gibi.) yönetim açısından önemlidir.

Batı Palearktik Bölge'deki 4 ana kuş göç yolundan 2'si Türkiye üzerinden geçmektedir. Bu nedenle Türkiye'deki sulakalanlar pek çok kuş türünün varlığını devam ettirebilmesi için herhangi bir ülkedekinden daha fazla önem taşımaktadır.

Karadeniz'i doğrudan geçen kuşlar için Karadeniz kıyısındaki sulak alanlar, özellikle Kızılırmak ve Yeşilırmak deltaları hayati öneme sahiptir. Şöyle ki, Karadeniz'i geçerken neredeyse tüm enerjisini tüketen türler, yolarına devam edebilmek için besine ihtiyaç duyarlar. Kızılırmak ve Yeşilırmak deltaları bu türler için besin ve korunaklı alanlar sunar. Dönüş yolculuğunda da Karadeniz uçuşuna başlamadan önce deltalarda konaklayıp besin depolarlar. Tuz Gölü stepleri, göç sırasında insanlardan ve yırtıcılardan uzakta binlerce kazın güven içerisinde gecelediği alanlardır.

Yine Çukurova Deltaları, her yıl onbin civarında turnanın beslenebileceği ve güven içerisinde kışladığı alanlara sahiptir.

Arin Gölü göç öncesi binlerce dikkuyruğun toplandığı alandır.

Van Gölü ve Göl'e bağlantılı akarsular inci kefalinin varlığını devam ettirebilmesi hayati öneme sahiptir.

GELİŞME / RESTORASYON POTANSİYELİ:

Ciddi ölçüde bozulmuş bazı alanlarda uygun yönetimle iyileştirmeler yapılabilir. Bazı alanların ise sosyal, ekonomik ve teknik pek çok nedenle iyileştirme yapmak mümkün olmayabilir. Bu durumun belirlenmesi çok önemlidir. İyileştirmenin mümkün olamayacağı hallerde kaynaklar boş yere kullanılmamalıdır.

ÖRNEKLER;

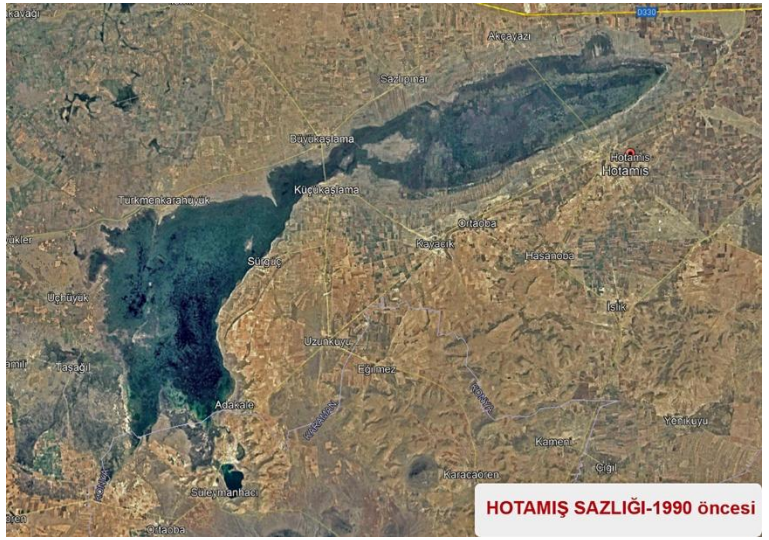
Hotamış Sazlıkları 1980'li yıllarda kurutulmuştur.

Kurutulduktan sonra göl alanındaki araziler köylülere verilmiştir. Batı bölümündeki göl alanında ise depolama alanı inşa edilmiştir.

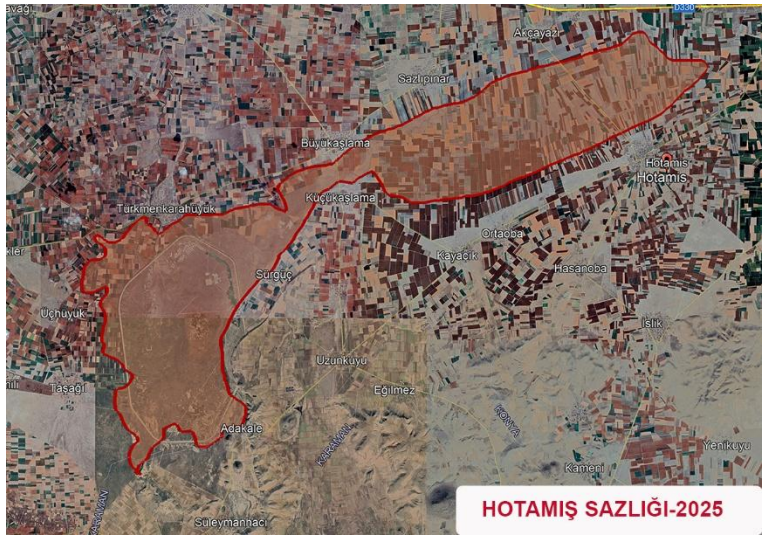
Yanlış su yönetimi nedeniyle yeraltı suları 150 m'ye kadar düşmüş; bu düşüş artarak (her yıl yaklaşık 3 metre) devam etmektedir.

Su yetersizliğinin yanı sıra göl arazisinin önemli bir kısmı tarım alanına dönüştürüldüğü için yeniden göl oluşturulması durumunda sosyal, ekonomik ve teknik pek çok problem gündeme gelecektir.

Tüm bunlar değerlendirildiğinde alanın restorasyonu imkansız görülmektedir.

HOTAMIŞ SAZLIĞI-1990 öncesi

HOTAMIŞ SAZLIĞI-2025

Örnekler

Seyfe Gölü restorasyonu;

Kuruma nedenleri

1. Mucur-Seyfe drenaj ve sulama projesi
2. İçme suyu projeleri
3. Tarımsal sulamalar
4. Yer altı suyunun aşırı kullanımı,
5. çok su tüketen bitkilerin ekimine izin verilmesi

Restorasyon mümkün mü?

1. Ana tahliye kanalı tamamen işlevsiz hale getirildiği,
2. Kaçak kuyular kapatıldığı,
3. Mucura ait kuyuların kapatılarak içme suyunun Şatıroğlu mevkiinden alınması,
4. TİGEM başta olmak üzere bölgede yonca, silajlık mısır ve şeker pancarı gibi çok su tüketen ürünlerin ekiminin yasaklanması, durumunda gölün restorasyonunun mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Yumurtalık Lagünleri, Yelkoma dalyanı restorasyonu;

1939 yılında Ceyhan Nehri büyük bir taşkında yatak değiştirdiği için Yelkoma Dalyanına yeterli tatlı su ulaşmamakta, yaz aylarında dalyanda tuzluluk %120'lere ulaşmaktadır. Akdeniz'in üç katı olan bu tuzlulukta canlıların yaşamlarını sürdürememektedir.

Ceyhan Nehri'nden eski yatağı iyileştirilerek su verildiği takdirde dalyandaki su tuzluluğunu canlıların yaşayabileceği uygun seviyelere indirmek mümkün olabilecektir.

Dikkat ve ilginiz için TEŞEKKÜR EDERİM !